

CSALÁDLÁTOGATÓ EGÉSZSÉGÜGYI GONDOZÓNŐVÉREK OLASZORSZÁGBAN

A. S. V. – Assistenti Sanitarie Visitatrici.

A szociális és egészségügyi gondozás célja minden országban azonos, mégis a szempontokban mutatkoznak különbségek. Érdekes példa erre az egészségvédelmi családlátogató gondozónővérek intézménye Olaszországban. Céljában és eszközeiben a zöldkeresztes nővérek intézményéhez hasonlíthatjuk, mégis attól sok tekintetben eltérést mutat.

A fentemlített egészségügyi gondozónővérek, mint a nevük is mutatja, *látogató* nővérek, a magyarosabb és világosabb kifejezés kedvéért mondhatjuk bátran: családlátogató nővérek. Ez hivatásuknak erősen hangsúlyozott jellege; ez különíti el határozottan a betegápolók hivatásától; ez a mi zöldkeresztes nővéreinktől való különbözésük is.

Az egészségügyi családlátogató gondozónővér munkája teljes egészében a családok keretén belül folyik le, egész szorosan azok szükségleteihez igazodik. Intézményekhez csak annyiban kapcsolódik, amennyiben összekötő szerv, közvetítő a család és a különböző intézmények között. Szervezőjüknél és jelenlegi római „főnöknő”-jüknél, Conchita Scotti-Guerra-nak egy 1932-ben megjelent tanulmánya szerint: (Il servizio dell'Assistente Sanitaria nella lotta contro la tubercolosi in collaborazione col Medico Condotta) „a gondozónővér (Visitatrice) alakjában azt látjuk, aki képes azonnali hatékony segítségére lenni az orvosnak, hogy a beteget *családjában* istápolja, aki képes felfedezni a kezdet kezdetén egy fertőzés jeleit, hogy idejekorán jelezze azt és megmutassa a szükséges védekezést, aki minden kellő jótanácsot meg tud adni az anyai hivatást illetően, aki meg tudja ítélni a nélkülözés tüneteit, hogy megjelölje a gondoskodás módját az illető esetben; egyszóval a *gondozónőt* (Visitatrice), aki azért megy a családba, hogy erőt adjon, tanácsot adjon ... eligazítsa a helység jóléti intézményeihez annak minden tagját, – és nem találjuk, hogy hasznos és komoly dolog volna, hogy e különféle segélynyújtások miatt egy-egy új gondozónő tűnnék fel és lépne be a családba.” A családlátogató gondozónővér – szerintük – legyen mentesítve az adminisztratív munka tömegétől és egyéb megterhelésektől, körzete ne legyen nagyobb, mint amekkorában a családokkal valóban ielki kapcsolatba kerülhet. Viszont legyen meg az előjoga, hogy a hatóságok támogatásával és valóban a család támaszaként léphessen be oda. A családgondozás hatása fordított arányban áll azok számával, akik hasonló céllal látogatják ugyanazokat. Az imént említett munka kiemeli (4. 1.), hogy a gondozónővérek számának növekedése az olasz lelkivilággal sem fér össze sehogyan, mert az csupa harmónia és nem túri a kakofóniát. Az olasz nép a bensőséges családi élet megszenteltetésének veszi annyi idegen belépését oda, akiknek mind el

kellene mondania legbensőbb ügyeit anélkül, hogy a segítség növekedése ez áldozattal arányban volna. Már maga a megjelenése egy szociális vagy egészségügyi gondozónőnek reményt ébreszt és ha késik vagy meg sem érkezik a titkon remélt segítség, sokkal többet ártotunk az országnak is az elégedetlenség felkeltésével, mint amennyit segített a jószándék. A cikkíró különösen szükségesnek tartja ezt hangsúlyozni, mint az olasz rendszer különleges szempontját, azzal szemben, amit láttak külföldön, főleg Amerikában, ahonnan intézményük is kezdetét vette.

A családlátogató egészségügyi gondozónővérek intézménye nem tekint még nagy múltra vissza. Történetük nincs is lefektetve írásban, munkájuk kifejlődését kérésre a felügyelő, a főnökasszony személyesen adta elő, mint egyike azoknak, akik létrejöttét elindították.

A világháború pusztításaiban komoly hivatást nyert úrinők egynéhányan, amikor a kimondottan háborús tennivalók befejeződtek, betegápolói és szociális tevékenységükkel nem akartak felhagyni. A Szent Vince Konferenciák szellemében tovább látogatták családjaikat, amelyekkel a sok látogatás során szinte lelki kapcsolatba kerültek. A hozzájuk csatlakozók eleinte a Vörös-kereszt betegápolói és szociális tanfolyamát végezték, majd egy amerikai hölgy állt az élükre és az amerikai gondozónővéri intézmények mintájára szervezte munkájukat és tanfolyamukat. A kis csoportok lassan egy-egy orvos köré csoportosultak. Az amerikai hölgy visszavonulása után mind szabadabban az olasz szellemnek megfelelő alakulást mutatott az intézmény, különösen elzárkózva, amint már említettük, a túlságos specializálódás és a családok egyoldalú látogatása elől. Nem utolsó sorban utaltak ebben a lelki szabadságharcban a női léleknek arra a vonására, amely anyaiságában nem elégül ki a hivatalos egyoldalú segítségben és karterkolásban. És valóban az olasz gondozónővérek kiegyensúlyozott, nyugodt, nem agyonhajszolt alakja a megnyugvás hatását kelti az ideges, túlhalmozott, hivataloskodó gondozónővér-típussal szemben. Ez időben még kevesen voltak a gondozónővérek. A húszas évek elején, amikor heten voltak már, Róma városa hatot átvett közülük. Nem lettek még véglegesen városi alkalmazottak, de a város fizetésük nagyrésztét biztosította a Vörös-kereszttel évenként kötött szerződésében. 1926-ban már 41-en lettek. Ez már mind nagyobb terhet jelentett a Vöröskeresztnek s a nővérek biztosítása mégsem volt kielégítő, azért biztosabb jövőre törekedtek. Nehéz volt a közvéleményt meggyőzni, maguk az orvosok is sokszor nehézségeket támasztottak, míg a tuberkulózis elleni küzdelemben való hatékony részvételük utat tört a családlátogató gondozónővérek számára. Míg ugyanis a kizárólagosan tudógondozással foglalkozó nővérek jelenlététől sokan húzódoztak, – hol a fertőzéstől való félelem miatt, hol azért, mert rejtették a betegségüket – tehát szerepük a megelőzésben csak jelentéktelen lehetett, a családgondozó nővérek általánosabb tevékenysége nagyobb megelőzési lehetőséget mutatott. A nővérek működése és ezzel járó elismerésük mindig nő. 1922-ben Rómában magában 2 családlátogató nővér működött, akikre 6869 látogatott esett.

1926-ban	11 nővére	12.354 látogatott
1927-ben	21 „	49.724
1928-ban	26 „	60.343 55

esett. (Scotti-Guerra: Contributo delle Assistenti Sanitarie nei Centri Profilattici Antitubercolari, 1929). Lassanként Róma minden kerülete (rione-ja) kapott

családlátogató gondozónővért és 1937-ben, amikor a szükséglakástelepek létesültek, a gondozónővérek végleges biztosítása és hivatásuknak elismerése is közeledett. Húszéves önfeláldozó és bizonytalan jövőjű munka után az úttörő Scotti-Guerra nővért fővárosi felügyelőnővének, a többieket gondozónővének átvette Róma városa. Vidéken is mindenütt a városi hatóságok alkalmazottjai lettek, tehát nem közvetlenül államiak. Jelenleg Róma városnál 61-en dolgoznak, míg szerte az országban számuk a 2000 körül jár. Sokan vannak közülük tudógondozóban, anya- és csecsemővédelmi intézményeknél, mások gyárakban, tekintve, hogy a törvény minden bizonyos munkaslétszámú üzemet gondozónővér alkalmazására kötelez. A családlátogató egészségügyi gondozónővérek mai helyzetét és kiképzését éppúgy mint a betegápoló nővérek helyzetét és kiképzését törvények és rendeletek szabályozzák.

A családlátogató egészségügyi gondozónővérek kiképzése két éven keresztül azon túl bővül egyéves tanfolyammal.

A tanfolyam mind a három éven át bentlakással egybekötött. Az egyéves gondozónővéri tanfolyam rendszerint a betegápolói tanfolyamok mellett létesült; betegápolónői tanfolyam Olaszországban 1939-ben 35 volt, gondozónői egyéves tanfolyam 19. A szükséglet ellátására kb. 20.000 betegápolónővérré volna még szükség és 10.000 családlátogató gondozónővérré, ezért az állam az említett iskolákkal kapcsolatban ösztöndíjakat létesített.

Volt alkalmunk a gondozónővérek munkáját a gyakorlatban is megismerni Róma egyik külvárosi szükséglakástelepen, a 10.000 lelket számláló Borgata Gordiani-ban. A sok délolaszországi bevándorló és a háborús munkatöbblet miatt a munkájuk igen megnehezült. A gondozónővér hetenkint bemegy a fővárosi közegészségügyi intézetbe (Ufficio Igiene), sürgős esetben telefonértesítésre is, ahol átveszi azokat az ügyeket, amelyeket az egyes kórházak, egészségügyi és szociális intézmények utalnak át hozzá, mint hazaköltözötték ügyét. Idetartoznak a leszerelt és a frontról hazajött katonák, akiknek egészségét néhány héten át ellenőrzik, fertőzések elkerülése végett. Naponként a szükséglakástelepen megjelenik a rendelőben, ahol átveszi az orvosnak az akut és esetleg a krónikus betegek vonatkozó utasításait. A rendelőben a fentemlített helyen a gondozónővéren kívül egy betegápolónő segédkezik az orvosok mellett, utóbbi végzi az adminisztrációt. A gondozónővérek itt nincsen egyéb dolga és megy a családokhoz. Munkaideje nincsen megszabva időben, sem a látogatások számában, de lehetőleg mindent – valamikor – el kell intéznie. Munkáját egy naplóban tartja nyilván, inkább a maga számára, mint ellenőrzésül, amely azonban az eredményt nagyon szépen feltűnteti. A jelentéseknél az előjárók a munka elintézésére vetik a fősúlyt. Havonta új munkanapló-nyomatványt kapnak a nővérek, amelyet az adatok előírt összegezése után minden hónap végén beadnak. A 40 lapos füzetben külön napibeosztással ellátott rovatok vannak az akut, a krónikus, a tbc-s, az újonnan felfedezett tbc-s betegek, a tbc-vel veszélyeztetettek és a pusztán szociális segélyezettek (tehát nem betegek!) adatai, látogatásai és juttatásai számára. Legáltalább egy különleges esetben a havi jelentésből ki kell emelnie. Gyorssegélyek számára előre meghatározott űrlapok állanak a gondozónővér rendelkezésére, főleg ágy, ágynemű, ruhanemű, élelmiszerjegyek kiosztására, amelyeket a felügyelő révén továbbít a közegészségügyi intézetnek. Ugyanezen az úton igyekszik a felsőbb hatóságokkal elintéztetni olyan ügyeket, amelyek felülmúlják hatáskörét. Az ilyen nehezebb elintéзések a gondozó-

nővérek különös ügyességét, hivatásuk készséges megértését jelzik és bizonyos értelemben véve ezek jelentik minősítésüket. Természetesen minél nagyobb a bizalom egy gondozónővér iránt, annál több fel nem fedezett veszedelemre figyelmeztetik saját maguktól a rászorultak. Jelen látogatásaink során így sikerült 50 trachomás fertőzött beteget felfedeznie, lépésről-lépésre követve nyomukat.

Ma már a családlátogató egészségügyi gondozónővérek teljes megbecsülésnek örvendenek és társadalmilag a tisztviselőkkel azonos kategóriába tartoznak. A diplomás betegápolónők nemzeti szindikátusának tagjai, a hivatással bírók és művészek nemzeti szövetségének keretein belül (Confederazione Generale dei Professionisti ed Artisti). Mussolini a női hivatásokról szólva 1939-ben így nyilatkozott róluk: „A mai idők

olasz asszonya a nemzeti szolidaritás és az orvosi gondozás terén is kényes és igen fontos hivatásának magaslatán fog állni betegápolónői és egészségügyi gondozónővéri minőségében, amely ma küldetés.” E hivatás ma még mindig alakulóban van és a szociális és egészségügyi munkakör érintkezésének tisztázásán vajúdnak a gondolatok, de küldetés-jellege felől nincsen senki kétségben. A külföld szempontjából különösen tanulságos és érdekes az a családvédelmi szempont, – amelynek következményeit különben a gyakorlatban le is vonják, a családnak otthonában való gyógyításával és gondozásával - hogy a család szentély, mely a családtagok szétszakítása és idegenek fölösleges betekintése elől mereven elzárkózik; tisztelni kell tehát egységében, bensőséges melegségében, nagy tapintattal és megfontolással lépve át otthona küszöbét.

Hirschberg Márta